

EUROPEJSKI TRYBUNAŁ PRAW CZŁOWIEKA
CZWARTA SEKCJA

SPRAWA GRYZIECKA i GRYZIECKI
przeciwko POLSCE

SKARGA nr 46034/99

WYROK* – 6 maja 2003 r.

Europejski Trybunał Praw Człowieka (Czwarta Izba), zasiadając jako Izba składająca się z następujących sędziów:

Sir N. BRATZA, *przewodniczący*,
Pani E. PALM,
Pani V. STRĄŻNICKA,
Pan M. FISCHBACH,
Pan J. CASADEVALL,
Pan R. MARUSTE,
Pana L. GARLICKI, *sędziowie*,
oraz Pan M. O'BOYLE, *szeft Kancelarii Sekcji*,

Obradując na posiedzeniu zamkniętym w dniu 8 kwietnia 2003 r.,

Wydać następujący wyrok, który został przyjęty w tym dniu:

POSTĘPOWANIE

1. Sprawa wywodzi się ze skargi (nr 46034/99), wniesionej przeciwko Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 30 stycznia 1998 r. do Europejskiej Komisji Praw Człowieka (Komisja”), na gruncie dawnego art. 25 Konwencji o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności („Konwencja”), przez dwoje polskich obywateli, Danutę Gryziecką oraz Henryka Gryzieckiego („skarżący”).

* Wyrok stanie się prawomocny zgodnie z warunkami określonymi przez art. 44 ust. 2 Konwencji. Tekst wyroku może podlegać korekcie edytorskiej przed jego opublikowaniem w ostatecznej wersji.

2. Skarżący byli reprezentowani przez panią Koczorowską, prawnika praktykującego w Szczecinie, w Polsce. Rząd Polski („Rząd”) reprezentowany był przez swojego Pełnomocnika, pana Krzysztofa Drzewickiego z Ministerstwa Spraw Zagranicznych.

3. Skarżący twierdzili, że ich prawo do „rozpatrzenia sprawy w rozsądnym terminie” nie zostało poszanowane.

4. Skarga została przekazana Trybunałowi w dniu 1 listopada 1998 r., kiedy to wszedł w życie Protokół nr 11 do Konwencji (art. 5 ust. 2 Protokołu nr 11).

5. Skarga została przydzielona Czwartej Sekcji Trybunału (art. 52 ust. 1 Regulaminu Trybunału). Wewnątrz tej sekcji ustanowiono Izbę (art. 27 ust. 1 Konwencji), zgodnie z art. 26 ust. 1 Regulaminu Trybunału.

6. W dniu 1 listopada 2001 r. Trybunał zmienił skład swoich Sekcji (art. 25 ust. 1 Regulaminu). Sprawa została przekazana do nowo utworzonej Czwartej sekcji (art. 52 ust. 1 Regulaminu).

7. Na podstawie decyzji z dnia 10 stycznia 2002 r. Trybunał uznał skargę za dopuszczalną.

FAKTY

8. Skarżący, Danuta Gryziecka („pierwsza skarżąca”), urodzona w 1950 r. oraz Henryk Gryziecki („drugi skarżący”), urodzony w 1949 r., mieszkają w Niedźwiedziu, w Polsce.

9. W dniu 31 sierpnia 1981 r. J. P. („powód”) pozwał skarżących do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie domagając się zwrotu sum zainwestowanych w kurnik skarżących.

10. W dniu 11 września 1981 r. sprawa została przekazana do Sądu Rejonowego w Stargardzie Szczecińskim, właściwego do rozpoznania sprawy.

11. W dniu 11 listopada 1981 r. skarżący wnieśli do sądu swoje powództwo. Uznali oni roszczenie powoda w stosunku do 728 000 starych złotych.

12. W dniu 17 marca 1982 r. sąd zawiesił postępowanie, ponieważ powód nie wypełnił pewnego nakazu sądowego. W dniu 30 września 1982 r. adwokat powoda zwrócił się do sądu o wznowienie postępowania. W dniu 7 marca 1983 r. sąd wznowił postępowanie.

13. W dniu 22 marca 1983 r. sąd przeprowadził pierwszą rozprawę. Następnie, od tego dnia do dnia 9 lutego 1989 r. sąd przeprowadził około dziewięciu rozpraw. Tymczasem powód zmienił swoje powództwo.

14. W bliżej niesprecyzowanym dniu, w 1984 r., skarżący przekazali kwotę 728 000 starych złotych na konto powoda.

15. W lipcu 1984 r. powód zmarł. Następnie, jego żona oraz córka („powodowie”) wstąpili do postępowania jako jego następcy prawni.

16. W dniu 9 lutego 1989 r. sąd przeprowadził rozprawę. Świadkowie nie pojawili się w sądzie. Sąd postanowił uzyskać informację z banku.

17. W bliżej niesprecyzowanym dniu, w 1989 r., powodowie zmodyfikowali swoje powództwo.

18. Od tego dnia do 9 listopada 1992 r. sąd przeprowadził kilka rozpraw. Sąd uzyskał trzy opinie biegłych, przeprowadził jedną wizję lokalną oraz przesłuchał kilku świadków. Powodowie ponownie zmienili swoje roszczenie.

19. W dniu 9 listopada 1992 r. sąd postanowił uzyskać nową opinię biegłych, w celu określenia wartości pewnych prac budowlanych wykonanych przez drugiego skarżącego. Opinia biegłego została przedłożona do sądu w dniu 22 grudnia 1992 r.

20. W dniu 27 maja 1993 r. opinia biegłego została doręczona adwokatowi skarżących. W dniu 3 czerwca 1993 r. skarżący przedłożyli swoje stanowisko w stosunku do powyższej opinii. W dniu 19 kwietnia 1994 r. powodowie poprosili sąd o wyznaczenie daty rozprawy.

21. W dniu 7 lipca i 11 sierpnia 1994 r. sąd zwrócił się do stron o przygotowanie dowodów na poparcie swoich stanowisk.

22. W dniu 19 maja 1995 r. sąd przeprowadził rozprawę oraz przesłuchał niektórych świadków. Sąd zwrócił się również do adwokata powodów o sprecyzowanie roszczenia oraz o przedłożenie aktu małżeństwa zmarłego powoda. W dniu 5 kwietnia 1996 r. powodowie sprecyzowali wartość swojego roszczenia.

23. W dniach 10 i 21 maja 1996 r. powodowie zwrócili się do sądu o wyznaczenie rozprawy. Tymczasem sprawa została przekazana nowemu sędziemu.

24. W dniu 20 sierpnia 1996 r. sąd postanowił uzyskać nową opinię biegłego, w celu ustalenia wartości gruntu, na którym znajdował się kurnik. W dniu 12 listopada 1996 r. opinia biegłego została przedłożona sądowi. W dniu 11 grudnia 1996 r. opinia została doręczona skarżącym. W dniu 27 grudnia 1996 r. skarżący przedstawili swoje stanowisko w stosunku do powyższej opinii.

25. W dniu 14 stycznia 1997 r. adwokat powodów zwrócił się do sądu o wyznaczenie rozprawy. W dniu 18 marca 1997 r. skarżący przedstawili sądowi swoje roszczenia.

26. W dniu 24 marca 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę. Skarżący zwrócili się do sądu o zaliczenie spłaty pożyczki bankowej oraz płatności dokonanej na rzecz pierwotnego powoda w 1984 r. Skarżący zwrócili się

również do sądu o uzyskanie dowodów z rejestru gruntów. Sąd wyznaczył stronom miesięczny termin na przedłożenie odpowiedniej dokumentacji. Następnie, w dniu 22 kwietnia 1997 r. strony przedstawiły w sądzie swoje roszczenia. W dniu 22 maja 1997 r. skarżący przedłożyli swoje dodatkowe roszczenia.

27. W dniach 2 czerwca oraz 14 lipca 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę. W obydwu przypadkach pewien świadek nie pojawił się w sądzie. Sąd nałożył na niego grzywnę. W dniu 16 września 1997 r. powodowie ponownie zmodyfikowali swoje powództwo.

28. W dniu 17 września 1997 r. sąd przeprowadził rozprawę oraz przesłuchał jednego świadka. Skarżący zwrócili się do sądu o uzyskanie opinii biegłego, w celu ustalenia zindeksowanej wartości spłaty pożyczki bankowej oraz płatności dokonanej przez skarżących w 1984 r.

29. Tymczasem sprawa została przekazana nowemu sędziemu. Następnie, w dniu 22 stycznia 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę.

30. W dniu 12 marca 1998 r. sąd przeprowadził rozprawę. Powodowie wycofali swoje powództwo w stosunku do pierwszego skarżącego. Sąd zakończył postępowanie nie uzyskawszy opinii biegłego, mimo że skarżący przygotowali pewną sumę na sporządzenie takiej opinii.

31. W dniu 26 marca 1998 r. sąd wydał wyrok. Częściowo uwzględnił roszczenie córki pierwotnego powoda w stosunku do drugiego skarżącego oraz oddalił roszczenie żony pierwotnego powoda. Sąd umorzył postępowanie w stosunku do pierwszego skarżącego. Żadna ze stron nie złożyła odwołania od powyższego wyroku.

PRAWO

I. DOMNIEMANE NARUSZENIE ART. 6 UST. 1 KONWENCJI

32. Skarżący twierdzili, że długość postępowania w ich sprawie przekroczyła rozsądny termin, w rozumieniu art. 6 ust. 1 Konwencji. Artykuł ten we właściwej części stwierdza:

„Każdy ma prawo do ... rozpatrzenia jego sprawy w rozsądnym terminie przez ... sąd ... przy rozstrzygnięciu o jego prawach i obowiązkach o charakterze cywilnym ...”.

33. Rząd zakwestionował tę opinię.

A. Okres podlegający rozpatrzeniu

34. Postępowanie rozpoczęło się w dniu 31 sierpnia 1981 r., kiedy to powód pozwał skarżących do Sądu Wojewódzkiego w Szczecinie. Jednakże okres podlegający rozpatrzeniu nie rozpoczął się w tym dniu, ale w dniu

1 maja 1993 r., kiedy to weszła w życie deklaracja Polski o uznaniu prawa do skargi indywidualnej dla celów dawnego art. 25 Konwencji. Postępowanie zakończyło się w dniu 26 marca 1998 r., czyli w dniu wydania wyroku przez Sąd Rejonowy w Stargardzie Szczecińskim. Całkowita długość sprawy skarżących w dniu wydania wyroku wynosi zatem 16 lat, 6 miesięcy i 26 dni, z czego 4 lata, 10 miesięcy i 25 dni podlega pod jurysdykcję Trybunału *ratione temporis*.

35. Trybunał odnotowuje, że dla oceny, czy długość przedmiotowego postępowania była rozsądna należy wziąć pod uwagę stan sprawy osiągnięty w dniu 1 maja 1993 r. (zobacz między innymi wyrok w sprawie *Humen przeciwko Polsce* [GC], nr 26614/95, §§ 58-59, 15 października 1999 r., niepublikowany).

B. Rozsądna długość postępowania

36. Trybunał przypomina, że rozsądna długość postępowania musi być oceniana w świetle konkretnych okoliczności sprawy oraz biorąc pod uwagę kryteria wypracowane w orzecznictwie Trybunału. W szczególności, należy brać pod uwagę stopień skomplikowania sprawy, postępowanie skarżącego oraz właściwych władz, a także konsekwencje postępowania dla skarżącego (zobacz na przykład sprawę *Humen przeciwko Polsce* cytowany powyżej, § 60; oraz *Frydlender przeciwko Francji* [GC], nr 30979/96, § 43, ECHR 2000-VII).

1. Skomplikowany charakter sprawy

37. Rząd stwierdził, że sprawa sama w sobie nie była skomplikowana. Jednakże stała się skomplikowana przez fakt, że sąd musiał uzyskać opinie biegłych, w celu ustalenia wartości pewnych prac budowlanych wykonanych przez drugiego skarżącego, wartości gruntu oraz wysokości kwoty zainwestowanej przez powoda w nieruchomości. Co więcej, Rząd twierdził, że w dwóch przypadkach powodowie zmodyfikowali swoje roszczenie, co przyczyniło się do skomplikowania sprawy.

38. Skarżący nie zgodzili się z Rządem i przekonywali, że sprawa nie była skomplikowana.

39. Trybunał uznaje, że nawet jeśli sprawa była do pewnego stopnia skomplikowana ze względu na konieczność uzyskania rozległych opinii, to nie można powiedzieć, że fakt ten sam w sobie usprawiedliwia długość postępowania. W dalszej części Trybunał uznaje, że pozostałe przyczyny podnoszone przez Rząd również nie mogą usprawiedliwiać długości postępowania.

2. Postępowanie skarżących

40. Trybunał odnotowuje bezspornie, iż postępowanie skarżących nie przyczyniło się do długości postępowania.

3. Postępowanie władz sądowych oraz konsekwencje postępowania dla skarżących

41. Rząd uznał, że po 1 maja 1993 r. właściwe sądy działały z należytą starannością w prowadzeniu sprawy skarżących. Jednakże Rząd przyznał, że wymóg „rozsądnego terminu” nie był poszanowany przez władze przed tym dniem. Co więcej, Rząd uznał, że dwukrotne przydzielenie sprawy nowym sędziom przyczyniło się do zwłoki w postępowaniu. Na zakończenie, Rząd przekonywał, że konsekwencje spornego postępowania miały wyłącznie charakter finansowy, szczególna staranność nie była więc wymagana od władz w niniejszej sprawie.

42. Skarżący twierdzili, że sądy nie prowadziły ich sprawy z należytą starannością. W tym względzie odwołali się oni do następujących okresów przewlekłości: od 1 maja 1993 r. do 19 maja 1995 r., od 19 maja 1995 r. do 20 sierpnia 1996 r. oraz od 20 sierpnia 1996 r. do 24 marca 1997 r. Co więcej, skarżący twierdzili, że wycofanie przez powodów powództwa w stosunku do pierwszego skarżącego ułatwiło postępowanie. Skarżący konkludowali, że miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji.

43. Trybunał odnotowuje, że w dniu 1 maja 1993 r., w którym Polska uznała prawo do skarg indywidualnych, postępowanie przed sądem rejonowym trwało już 11 lat, 7 miesięcy i 20 dni (zobacz pkt. 10-20 powyżej). Kolejne 4 lata, 10 miesięcy i 25 dni zajęło sądowni rozpatrzenie powództwa (zobacz pkt. 20-31 powyżej).

44. Trybunał zauważa, że w tej sprawie sędzia sprawozdawca został dwukrotnie zmieniony. Fakt ten bez wątpienia przyczynił się do długości postępowania (zobacz pkt. 23 i 29 powyżej).

45. Pozostawiając kwestię tego, czy pozwane Państwo może być pociągnięte do odpowiedzialności za każdą zwłokę w postępowaniu, należy odnotować, że po 1 maja 1993 r. istniały okresy zwłoki, które można przypisać władzom. Trybunał zwraca uwagę na ponad roczną zwłokę w okresie między 3 czerwca 1993 r. a 7 lipca 1994 r. (zobacz pkt. 20 i 21 powyżej). W dalszej części Trybunał zauważa, że istniała zwłoka prawie dwóch lat między 19 maja 1995 r. a 24 marca 1997 r., kiedy to nie odbyła się żadna rozprawa (zobacz pkt. 22-26 powyżej). Trybunał odnotowuje, że sąd czekał ponad rok, by adwokat powoda sprecyzował swoje roszczenie (zobacz pkt 22 powyżej). Trybunał uznaje, że obserwacje Rządu nie wyjaśniają przyczyn tej beczynności.

46. Co więcej, Trybunał przypomina, że art. 6 ust. 1 nakłada na Państwa-Strony Konwencji obowiązek zorganizowania swojego wymiaru sprawiedliwości w taki sposób, by sądy mogły sprostać nałożonym wymogom, włącznie z obowiązkiem rozstrzygnięcia spraw w rozsądnym terminie (zobacz między innymi wyrok w sprawie *Duclos przeciwko Francji* z dnia 17 grudnia 1996 r., *Reports* 1996-VI, str. 2180–81, § 55 *in fine*). W związku z tym nadmierna długość postępowania musi być w dużej mierze przypisana władzom krajowym.

47. Mając na uwadze okoliczności sprawy oraz biorąc pod uwagę całkowitą długość postępowania Trybunał uznaje, że wymóg „rozsądnego terminu” zawarty w art. 6 ust. 1 Konwencji nie został w obecnej sprawie poszanowany. Tym samym miało miejsce naruszenie tego postanowienia.

II. ZASTOSOWANIE ART. 41 KONWENCJI

48. Art. 41 Konwencji stwierdza:

„Jeżeli Trybunał stwierdzi, że nastąpiło naruszenie Konwencji lub jej Protokołów, oraz jeśli prawo wewnętrzne zainteresowanej Wysokiej Układającej się Strony pozwala tylko na częściowe usunięcie konsekwencji tego naruszenia, Trybunał orzeka, gdy zachodzi potrzeba, słuszne zadośćuczynienie pokrzywdzonej stronie”.

A. Szkoda

49. Skarżący nie dochodzili przed Trybunałem szkody pieniężnej. Jednakże z tytułu szkody niepieniężnej skarżący domagali się zasądzenia na ich rzecz 25 000 złotych, w celu zrekompensowania ich cierpienia moralnego wynikającego z przewlekłego postępowania.

50. Rząd nie ustosunkował się do roszczenia skarżących.

51. Trybunał przyznaje, że skarżący z pewnością doznali krzywdy moralnej, takiej jak stres i frustracja wynikające z niewłaściwego przedłużania ich sprawy. Dokonując oceny na zasadzie sprawiedliwości Trybunał zasądza na rzecz skarżących z tego tytułu 6250 EUR.

B. Koszty i wydatki

52. Skarżący domagali się również 13 267,30 złotych z tytułu kosztów i wydatków prawnych poniesionych przy przygotowywaniu i obronie swojej sprawy przed Trybunałem. Wchodziło w to 65 godzin przy godzinnej stawce 200 złotych oraz kwota 267,30 złotych wydanych na listy polecane.

53. Rząd nie ustosunkował się do powyższych roszczeń skarżących.

54. Biorąc pod uwagę zasady słuszności Trybunał zasądza na rzecz skarżących 1500 EUR wraz z jakimkolwiek podatkiem od wartości dodanej, który może zostać naliczony.

C. Odsetki

55. Trybunał uznaje za właściwe by odsetki, w razie zwłoki, zostały ustalone w oparciu o marginalne stopy kredytowe Europejskiego Banku Centralnego, do których należy doliczyć trzy punkty procentowe (zobacz *Christine Goodwin przeciwko Zjednoczonemu Królestwu* [GC], nr 28957/95, § 124, który ma być opublikowany w ECHR 2002).

Z tych powodów Trybunał jednogłośnie

1. UZNAJE, że miało miejsce naruszenie art. 6 ust. 1 Konwencji;

2. UZNAJE, że:

(a) pozwane Państwo ma zapłacić skarżącym w przeciągu trzech miesięcy od dnia, w którym wyrok się uprawomocni zgodnie z art. 44 ust. 2 Konwencji następujące kwoty:

(i) 6250 EUR (sześć tysięcy dwieście pięćdziesiąt euro) z tytułu szkody niepieniężnej, która to kwota zostanie przeliczona na walutę pozwanego Państwa po kursie z dnia uregulowania należności;

(ii) 1500 EUR (jeden tysiąc pięćset euro) z tytułu kosztów i wydatków, plus jakikolwiek podatek jaki może zostać naliczony;

(iii) jakikolwiek podatek, jaki może zostać naliczony od powyższych kwot;

(b) od upływu wyżej wymienionych trzech miesięcy do dnia uregulowania należności płatne będą zwykłe odsetki od powyższej kwoty, po kursie równym marginalnej stawce kredytowej Europejskiego Banku Centralnego z okresu zwłoki, plus trzy punkty procentowe;

3. ODDAŁA pozostałe roszczenia skarżących o zadośćuczynienie.

Sporządzono w języku angielskim i ogłoszono na piśmie w dniu 6 maja 2003 r., zgodnie z art. 77 ust. 2 i 3 Regulaminu Trybunału.

Michael O'BOYLE
Kancelarz Sekcji

Nicolas BRATZA
Przewodniczący